Tero Kuusi, tutkimusjohtaja 2.10.2025

Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Ehdotetut muutokset perustuvat pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä hallituksen kevään 2025 kehysriihessä tekemiin päätöksiin. Esitysluonnos sisältää seuraavat ehdotukset, jotka tulevat pääsääntöisesti voimaan 2026 alusta.

- Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennettäisiin, ja ansiotuloverotuksen ylimmät marginaaliveroasteet alennettaisiin noin 52 prosenttiin. Lisäksi pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä korotettaisiin yhteensä 100 miljoonalla eurolla.
- Ansiotuloveroperusteisiin tehtäisiin indeksitarkistus. Tarkistus jätettäisiin kuitenkin tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuisi.
- Eläketulon lisäveroa pienennettäisiin. Ehdotettu muutos on valmisteltu kevään kehysriihen päätöksen mukaisesti. Hallitus tulee vielä korjaamaan suurempien eläkkeiden verotuksen tasoa. Tarkoituksena on, että suurten eläkkeiden verotus ei kevene enempää kuin vastaavan palkkatulon verotus.
- Työtulovähennyksen lapsikorotusta kasvatettaisiin 105 euroon lasta kohti. Yksinhuoltajuuden perusteella korotus myönnettäisiin edelleen kaksinkertaisena.
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistettaisiin. Vähennysoikeus poistuisi sekä työntekijä- ja työnantajapuolelta.
- Työsuhdepolkupyörien verovapaus poistettaisiin. Muutosta sovellettaisiin polkupyöräetuihin, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä olisivat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Ennen tätä sovittuihin polkupyöräetuihin sovellettaisi nykyisiä säännöksiä sopimuskauden loppuun saakka.
- Kotona työskentelystä ei enää myönnettäisi työhuonevähennystä palkkatulon hankkimisesta johtuvana menona.
- Luovutusvoittoverotusta ja varainsiirtoverotusta muutettaisiin ehdollisen lisäkauppahinnan osalta.
- Suomeen töihin tulevien avainhenkilöiden lähdevero alennettaisiin 32 prosentista 25 prosenttiin. Lisäksi lain soveltamisala laajenisi kotimaahan palaaviin Suomen kansalaisiin. Lakia sovellettaisiin Suomen kansalaisiin enintään 24 kuukauden ajan työskentelyn alkamisesta.

Lausun kunnioittavasti seuraavaa.

Käyn ensin lävitse työn verokannustimien muutoksia, keskittyen pääosin korkeimpiin marginaaliveroihin. Muita muutoksia käsittelen lyhyesti lausunnon lopussa.

Työn verokannustimien muutoksista

Ehdotuksessa keskeisimmät piirteet ovat ansiotuloverotuksen ylimpien marginaaliveroasteiden alentaminen noin 52 prosenttiin samalla kun pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennettäisiin ja työtulovähennystä korotettaisiin.

Kautta linjan työn verotuksen keventäminen on hyvä verotuksen rakenteen muutoksen suunta, joskin julkisen talouden tilanne huomioiden verovaikutuksien kompensointia olisi voinut olla syytä harkita osana kokonaisuutta. Verotuksen painopistettä tulisi siirtää aktiivisesta toiminnasta -- työstä ja yrittäjyydestä -- kohti passiivista varallisuutta, kuten maapohjaa. Toisaalta haittaverotuksen kiristämistä ja säilyttävien yritystukien määrää on syytä pohtia (Wang ym. 2025).

Veromuutoksilla voi odottaa olevan myönteisiä vaikutuksia talouskasvuun. Keskeisin myönteinen muutos on korkeimpien marginaaliverojen alentaminen, keskituloisten työn verotuksen keventämisellä tuskin on yhtä voimakasta kasvuvaikutusta.

Tarve muutoksille on suuri. Suomen kansantalous on juuttunut hyvin hitaan tuottavuuden kasvun jaksoon jo yli vuosikymmeneksi. Syyt matalaan tuottavuuskehitykseen ovat moninaisia, mutta niillä on hyvin todennäköisesti yhteys myös verotukseen. Sekä Kleven ym. (2025) että Varjonen-Ollus (2025) havaitsevat suuria verotuksen käyttäytymisvaikutuksia, joiden painopiste on työtä vaihtavissa työntekijöissä. Verotuksen kireys vaikuttaa tutkimustulosten mukaan merkittävästi työurilla etenemistä hidastavasti, millä puolestaan on tuottavuuskasvua heikentävä vaikutus.

Kuusi ym. (2025) laskee arvioita verotuksen käyttäytymis- ja julkisen talouden vaikutuksista. Ainakin pitkällä aikavälillä korkeiden marginaaliverojen laskeminen on todennäköisesti kasvuvaikutuksiltaan niin merkittävä toimi, että sen tekeminen on itsensä rahoittavaa tai julkisilta kustannuksiltaan hyvin pieni. Siksi päätös korkeimpien marginaaliverojen laskemisesta on perusteltu.

On huomionarvoista, että marginaaliverojen lasku tulee voimaan vasta 2026, ja toivon mukaan se osuu nykyistä parempaan suhdannetilanteeseen. Toivottavasti suunta myös säilyy. Suomessa suurituloisten veronkiristyksiä on ollut poliittisesti helppoa perustella vaatimuksella julkisen sektorin rahoitustalkoisiin osallistumisesta. Havainnot käyttäytymisvaikutuksista vievät pohjaa tältä ajatukselta. Veronkevennys merkitsee, että työntekijät pyrkivät haastavimpiin tehtäviin ja verotuksen keventäminen tulee siksi halvaksi.

Tästä näkökulmasta suurituloisten verotuksen keventämistä ei tarvitsisi kompensoida muille tuloryhmille, erityisesti keskituloisille. Heidän käyttäytymisvaikutustensa voi ennustaa olevan huomattavasti pienempiä jo nykyisin kevyemmän verotuksen takia, ja siten verotuksen keventäminen on todennäköisesti julkiselle taloudelle kalliimpaa.

Toki verotuksen käyttäytymisvaikutusten arvioihin sisältyy paljon epävarmuutta, ja siten verotuksen keventämisen tulovaikutuksiin riskejä. Riskejä on kuitenkin vaikea välttää: Myös verotuksen pitämiseen korkealla tasolla sisältyy huoli heikosta tuottavuuskasvusta suhteessa matalan verotuksen vaihtoehtoiseen kehitykseen.

Ansiotulojen ylimmän marginaaliveroasteen 52 prosentin taso on edelleen korkea, eikä sitä voi pitää lopullisena ratkaisuna kireän verotuksen ongelmaan. Sen laskeminen olisi julkiselle taloudelle todennäköisesti edelleen suhteellisen edullista — ja toisinpäin — kireän verotuksen ylläpitäminen on edelleen kallista. Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan optimaalinen ansiotulojen marginaalivero on noin 44 prosenttia, kun se on Suomessa alennuksen jälkeenkin vielä 52 prosenttia (IMF, 2017). Myös tuorein suomalainen näyttö viittaa alempaan optimaaliseen tasoon (Varjonen-Ollus, 2025).

Ongelman ratkaisemisessa on tärkeää huomata, että kannustimia ei välttämättä tarvitse ohjata muuttamalla eri henkilöiden *välistä* taakanjakoa julkisen sektorin rahoituksessa, vaan niihin voidaan vaikuttaa myös muuttamalla samojen henkilöiden osalta julkisen talouden roolia koko elinkaaren aikana. Siis julkisen sektorin vaikutuksen *ajoitusta*.

Marginaaliverojen lasku kannattaisi esimerkiksi yhdistää koulutuksen lisäämiseen ja sen rahoituksen muuttamiseen.

Kouluttautumisen maksuttomuus tekee koulutuksesta hyvin kannattavan investoinnin, mutta samalla sitä mahdollisuutta ei anneta kaikille. Koulutusjärjestelmämme rajoittaa voimakkaasti tiettyjen alojen aloituspaikkoja korkeakouluissa.

Korkeakoulutuksen hankkimisen rajoitteet pitäisi poistaa ja samalla lisätä koulutuksesta hyötyvien maksuja investoinnistaan. Nyt se tehdään epäsuorasti työuran aikana jyrkällä veroprogressiolla. Se taas vähentää koko yhteiskunnan hyötyä koulutuksesta, koska progressio heikentää työn kannusteita.

Kannusteet pitäisi nähdä myös osana innovaatiopolitiikkaa. Työuralla ponnistelun synnyttämä aineeton pääoma voi olla luultua keskeisempi tekijä talouskasvun synnyttäjänä. Suomen aineettoman pääoman tukeminen on perinteisesti nähty joko koulutus- tai t&k-panostuksien kautta, mutta ajattelutapa voi jättää katvealueita. Suomen asettama kunnianhimoinen t&k-ohjelma pitäisi nähdä myös osaajamarkkinoiden ja työuralla etenemisen kiihdyttäjänä (Kuusi ym., 2025), ja siten verotuksen kannusteongelmien korjaajana.

Muita huomioita

Seuraavassa kommentoin vielä lyhyesti muita uudistuksia.

Lähdeverotuksen keventäminen ja laajentaminen myös ulkomailta palaaviin vaikuttaa taloudellisesta näkökulmasta perustellulta. Suomi joutuu kilpailemaan tiukasti kansainvälisestä osaamisesta. Liittyen edellä esitettyyn keskusteluun opintojen maksuttomuudesta on toki huomioitava, että myös tästä näkökulmasta koulutuksen maksullisuus voisi edesauttaa ongelman ratkaisua. Mikäli kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy, on vielä aikaisempaakin kyseenalaisempaa, miksi verovaroin pitäisi tukea ulkomaille lähtevän henkilön kouluttautumista. Toisaalta matalampi verotus voisi houkutella korkeakoulutettuja pysymään Suomessa.

Tuloveroasteikkojen indeksitarkistus on perusteltua, jotta inflaatio ei itsessään kiristäisi verotusta. Korkeimpien tuloluokkien osalta asteikkomuutokset liittyvät marginaaliverouudistukseen.

Eläkkeiden osalta näkemykseni on, että eläkeläiset ovat toistaiseksi osallistuneet vain vähäisissä määrin julkisen talouden sopeutuksiin ja niitä tulisi jatkossa kohdentaa enemmän eläkejärjestelmään samalla, kun eläköitymistä olisi pyrittävä myöhentämään.

Muilta osin toimet ovat varsin pieniä julkisen talouden vaikutuksiltaan. Pääsääntöisesti ne pyrkivät korjaamaan myönteiseen suuntaan nykyisen järjestelmän synnyttämiä vääristymiä.

Kirjallisuutta

IMF (2017). Tackling Inequality. Kansainvälinen valuuttarahasto, Fiscal Monitor, World Economic and Financial Surveys 17.

Kleven, Kreiner, Larsen, Søgaard (2025). Micro vs Macro Labor Supply Elasticities: The Role of Dynamic Returns to Effort. American Economic Review, 115(9)

Kuusi., Kotamäki, Kirkko-Jaakkola (2025). Talous takalukossa – Suomen korkeiden rajaverojen ongelma. Etla Raportti 158

Varjonen-Ollus (2025). Behavioral Effects of a Top Marginal Income Tax Rate Increase. Esitetty 81:sessä International Institute of Public Finance -järjestön vuosikokouksessa.

Wang, Kässi, Kuusi (2025). Tukea, mutta mihin? Suomen vihreät tuet vertailussa. Etla Muistio nro 163.